

Az alistáli templom

2010 július 15. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Csallóközi barangolásunkat az ezerlakosú Alistálon folytatjuk. A község neve 1254–55-ben tűnik fel – Staul alakban –, 1260-ban már Alistalként szerepel, később Staul inferior, megkülönböztetésül a szomszédos Felistáltól. Az Árpád-kori települések a pozsonyi vár csallóközi birtoktestéhez tartoztak, jobbágyaik a király lovas kíséretének istállóit gondozták. (Régi latin neve Stabula Regia, németül Ischtal, hivatalos szlovák elnevezése 1927-től: Dolný Stal.)

Felistál népe a XIV. században nemesi kiváltságokat szerzett, Alistál földesurai előbb a pozsonyi klarissza apácák, később az Amade-, majd a Zichy- és a Pálffy-család tagjai voltak. „A falu közepén meglehetősen dombon áll régi temploma” – kezdi a hely bemutatását Ipolyi Arnold a Vasárnapi Újság 1858. évi számaiban közölt riportsorozatában. A régész pap még jókora darabot látott abból az erdfalból, amely körülvette az 1400-as években épült templomot és a temetőt. Említést tett az 1694. évi egyház-látogatási jegyzék könyvében leírt román kori csontkápolnáról (osszárium, karner) is, amely a XVIII. századi építkezéskor elpusztult. Ma már a kerítéfalból is csupán egy kis sarokrész maradt mutatóban a szomszédos plébániaház északi végénél.

Maga az egyház – védőszentje Szent Miklós püspök – korábban keletkezett, az erdőt jóval később, a török veszély közeledtekor végezték el. A vallási villongások idején a reformátusokat védték a falak, miután a XVI. század derekán a településsel együtt az erdőkre került a templomvár. Az országút menti dombtetőn álló épület gótikus formájú. Hajójánál alig keskenyebb, keletnek tájolt szentélye a nyolcszög három oldalával záródik, sarkain támpillérekkel. A tengelyében látható kicsi, tölcserbélletes román kori ablak arra enged következtetni, hogy a korábbi szentély négyszög volt vagy nagyon korai sokszögzáródású, de mindenképpen a XIII. századból való. A zömök torony érdekessége, hogy majd azonos szélességű a hajóval, a vaskos építmény alighanem védelmi célból készült ilyen robusztusra. Erre utal emeletének nyugati oldalán a két egymás fölötti kerek írásablak. A táj építészetére jellemző négy fiatornyos „toszkán” kősisak szintén a középkorból származik.

A templombelső a gótika még több stílusjegyét mutatja. Tizenkét méternyi belső hossza majdnem egyformán oszlik meg a hajó és a szentély között, az alig észrevehető szökületet inkább a diadalív jelzi. A szentély keresztboltozatának lapos csúcsívei éppúgy jellemezhetnék a gótika korai, mint a kései szakaszát, az északi falban látható faragott szentségház azonban az 1400-as és 1500-as évek fordulójának stílusát mutatja, a sekrestye lándzsaív, halhólyagdíszes ablakához hasonlóan.

„A sziget azon szerencsétlen vidékek egyike volt, ahol a vallási versengések sokáig és elkeseredéssel folytak” – panasolja Ipolyi. Alistál templomát a katolikusok visszatérte, 1746 után újjátették fel, ekkor készült hajójának fiókos dongaboltozata és berendezése. 1977-ben renoválták, majd az 1986. évi alaposabb felújításkor elkerültek a déli falában rejtőzködő félköríves ülőfülkék. A reformátusok egyháza 1786-ban, II. József császár türelmi rendelete után épült klasszicista ízlésben. 1825-ben toronnyal egészítették ki. Ipolyi Arnold – aki később a beszercebányai egyházmegye püspöke lett – ottjártakor elégedetten jegyezte meg: „ma szelíden és békésen állanak a domb alatt egyfelől a katolikus plébániaház, másfelől az újabb református templom és paplak. Derék lakóik már csak híveik oktatásában és irodalmunk szeretetében versenyeznek egymással.” A templomdomb előtt, az országút szélén megdöbbenő szoborkompozíció emlékeztet az 1945 és 1950 közötti magyarüldözés áldozataira. Ennyit jutott elre a vidék békéje egy század alatt...

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló
